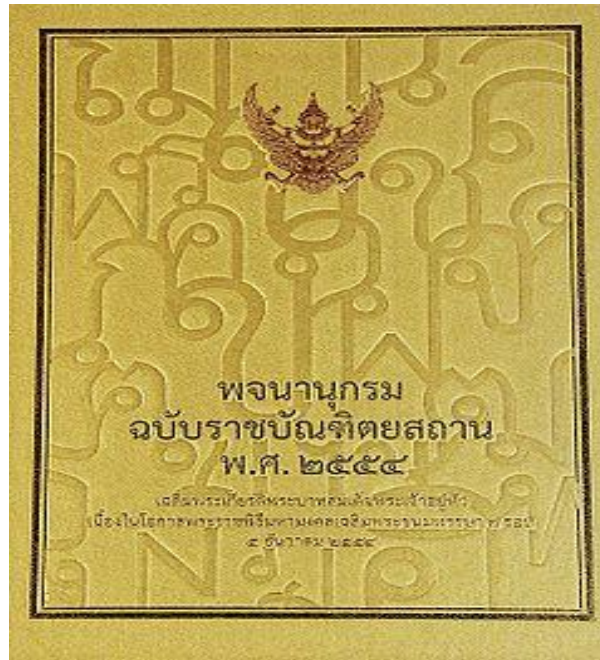

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง หลักพจนานุกรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ฟัง ดู พูด มีมารยาท
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง เรียนรู้หลักพจนานุกรม
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

พจนานุกรม คือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับคำและวลี เรียบเรียงตามลำดับอักษร ให้ตัวสะกดที่ถูกต้อง การอ่านออกเสียง ชนิดของคำความหมาย หรือคำจำกัดความของคำ ประวัติของคำ วิธีใช้คำตัวย่อ คำเหมือน คำพ้อง คำที่มีความหมายตรงข้าม นอกจากนี้คำบางคำอาจมีแผนภูมิ ตาราง หรือภาพประกอบเพื่อช่วยให้เข้าใจความหมายของคำได้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะของพจนานุกรม

พจนานุกรมเป็นหนังสืออ้างอิงที่ให้ความรู้เกี่ยวกับ “คำ” รวบรวมคำต่าง ๆ เรียงตามลำดับอักษร แต่ละคำจะอธิบายให้ทราบถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ๑) ตัวสะกดที่ถูกต้อง
- ๒) การอ่านออกเสียง
- ๓) ความหมายของคำ คำจำกัดความ
- ๔) ชนิดของคำ เช่น คำนาม สรรพนาม ฯลฯ
- ๕) ประวัติที่มาของคำ รากศัพท์ เช่น เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาใด

- ๖) การใช้คำ ตัวอย่างการแต่งประโยค
- ๗) คำพ้อง คำตรงข้าม
- ๘) ตัวอย่างต่าง ๆ
- ๙) บางเล่มมีประวัติบุคคลสำคัญด้วย
- ๑๐) มีภาพประกอบตามความจำเป็น

วิธีการใช้พจนานุกรม

๑. การเรียงลำดับพยัญชนะ

- ๑.๑. เรียงพยัญชนะจาก ก - ฮ
- ๑.๒. พยัญชนะต้นที่เป็นอักษรควบและอักษรนำ ถ้าจะค้นหาคำให้ดูที่พยัญชนะตัวแรกของคำเป็นหลัก
- ๑.๓. คำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะตามด้วยสระ จะอยู่หลังคำ ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะแล้วตามด้วยพยัญชนะ
- ๑.๔. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับจะอยู่ก่อนคำที่มีรูปวรรณยุกต์
- ๑.๕. คำที่อยู่ในหมวดอักษรเดียวกันให้พิจารณาพยัญชนะตัวถัดไป

๒. การเรียงลำดับสระ

- ๒.๑. คำที่ไม่มีรูปสระกำกับจะอยู่ก่อนคำที่มีรูปสระ
- ๒.๒. รูปสระต่าง ๆ จะเรียงลำดับ

๓. บัญชีอักษรย่อ

- ๓.๑. อักษรย่อในวงเล็บจะบอกที่มาของคำ
- ๓.๒. อักษรย่อหน้าบทนิยามจะบอกชนิดของคำตามหลักไวยากรณ์ เช่น
  - ก. = คำกริยา   น. = คำนาม
- ๓.๓. อักษรย่อในวงเล็บหน้าบทนิยามจะบอกลักษณะของคำที่ใช้เฉพาะแห่ง

๔. การเรียงลำดับคำที่เป็นนามย่อ

จะจัดเรียงไว้ตามหมวดอักษร เช่น

ดุก เป็นนามย่อของปลา จัดเรียงไว้ในหมวดอักษร ด

๕. ประวัติของคำ จะบอกไว้ท้ายคำนั้น ๆ โดยเขียนอักษรย่อไว้ในวงเล็บ เช่น กริธา (ส) มาจากภาษาสันสกฤต

๖. การอ่านออกเสียงของคำ ในพจนานุกรมจะบอกคำอ่านไว้ในวงเล็บเหลี่ยมท้ายคำนั้น ๆ เช่น เกษตร [กะเสด] น. ที่ดิน ทุ่งนา ไร่